

UCHWAŁA NR X/81/2015
RADY MIEJSKIEJ W BIAŁYM BORZE
z dnia 23 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny w gminie Biały Bór na lata 2016 – 2018”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2015.1515) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U 2015. poz. 332, z późn. zm.)

Rada Miejska w Białym Borze uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Program Wspierania Rodziny w gminie Biały Bór na lata 2016 – 2018”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Białego Boru.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2016 r.

RADA MIEJSKA
w Białym Borze
woj. Zachodniopomorskie

Przewodnicząca Rady
W. Król
Wanda Król

BIAŁY BÓR

„PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BIAŁY BÓR NA LATA 2016 – 2018”

Białły Bór, 2015 r.

Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

„Program Wspierania Rodziny w Gminie Biały Bór na lata 2016 – 2018” jest realizacją obowiązku nałożonego na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to ustawa nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z powyższą ustawą samorząd gminy powinien realizować następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
8. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy.

Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin, które z różnych przyczyn mają problemy w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, polega przede wszystkim na diagnozowaniu i analizie środowisk rodzinnych, wzmacnianiu funkcji i ról jakie powinna spełniać rodzina, dążeniu do integracji i reintegracji rodziny, przeciwdziałaniu jej marginalizacji i degradacji społecznej oraz podnoszeniu świadomości z zakresu jej planowania i prawidłowego funkcjonowania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny jest realizowane po przez:

A. pracę z rodziną prowadzoną w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi;
- pomocy prawnej;

organizowania grup wsparcia lub grup samopomocowych.

B. pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, która może odbywać się w formie:

1. objęcia pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:
 - opiece i wychowaniu dziecka,
 - prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.
2. objęcia opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę, który współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy aktywnym współdziałaniu.

Na podstawie Zarządzenia Nr 21/2012 Burmistrza Białego Boru z dnia 1 marca 2012 rok, Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białym Borze został upoważniony do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Zadania związane z udzielaniem pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizuje Dział Asysty Rodzinnej.

W związku z przekazaniem przez Gminę Biały Bór realizacji zadania do Ośrodka, w 2012r. powstał Dział Asysty Rodzinnej, mający na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej.

W gminie bezpośrednią pracę z w/w rodzinami prowadzą pracownicy socjalni i asystenci rodziny, którzy pracują z nimi, pomagają w opiece i wychowaniu dzieci. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę za jej zgodą.

Podstawa prawna

Gminny program wspierania rodziny w gminie Biały Bór na lata 2016 - 2018 określa zadania własne gminy wynikające z:

- a) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2015.332 z późn. zm.),
- b) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.),
- c) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015.1390 z późn. zm.),
- d) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2015.1286 z późn. zm.),
- e) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2012.124, z późn. zm.),
- f) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2014.1118, poz. 1536).

Założenia Programu są zgodne z głównym przesłaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biały Bór na lata 2014 – 2020.

Diagnoza środowiska i problemów społecznych

Gmina Biały Bór jest jedną z sześciu gminnych jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład Powiatu Szczecineckiego, położoną w wschodniej części Województwa Zachodniopomorskiego.

Gminę Biały Bór na dzień 31.12.2014r. zamieszkiwało 5 345 osób, w tym kobiet 2655. Osób w wieku produkcyjnym w danym okresie było 3 486 osób, w tym kobiet 1 578. Strukturę mieszkańców przedstawia wykres 1.

Wykres 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla Gminy Biały Bór.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku, z terenu gminy Biały Bór, na dzień 31.12.2014r. w ewidencji osób bezrobotnych zarejestrowanych było 559 osób, co stanowi 16,0% bezrobocia rejestrowanego. Z prawem do zasiłku dla bezrobotnych w danym okresie było 122 osoby tj. 21,80% z ogółu bezrobotnych z gminy, w tym 57 kobiet.

W rodzinie dokonuje się najważniejsza część procesu wychowawczego, dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji pomiędzy jej członkami. Postęp i zmiany, jakie są udziałem mieszkańców Gminy Biały Bór sprawiają, że z jednej strony poprawiają się warunki życia, a z drugiej mamy do czynienia z pogłębianiem się wielu niekorzystnych zjawisk takich jak: bezrobocie, ubóstwo, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, poczucie izolacji, bezradność. Czynniki te wpływają z kolei na wykluczenie społeczne osób oraz rodzin.

Bardzo poważnym problemem w naszej gminie jest wyuczona bezradność, która stanowi często efekt przewlekłego pozostawiania bez pracy. Długotrwałe bezrobocie szczególnie źle wpływa nie tylko na finansową kondycję rodzin, ale także na sferę psychologiczną mieszkańców. Przeżywają oni poczucie krzywdy, ciągłe doświadczanie frustracji, która sprzyja agresywnemu zachowywaniu się, często też izolacji społecznej. Są bardziej narażeni na różne choroby i popadanie w nałogi. Oczywiście

jest, że ww. problemy często prowadzą do rozpadu więzi rodzinnych, bezradności w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, przemocy w rodzinie, wzrostu liczby rodzin niepełnych.

Kolejnym negatywnym dla rodzin zjawiskiem jest tzw. „praca na czarno” lub „umowy śmieciowe”, co często sprowadza człowieka do roli niewolnika, który dla nieco wyższej gotówki „na rękę” pracuje w stresie, często w złych warunkach, w nierejestrowanym czasie, nigdy nie mając gwarancji, że otrzyma wynagrodzenie.

Duży odsetek mieszkańców gminy w poszukiwaniu pracy lub godziwszego wynagrodzenia wyjeżdża za granicę. W przypadkach migracji zarobkowych mamy do czynienia z trwałymi zmianami w strukturze rodziny, gdzie najczęściej jedno z rodziców pracuje za granicą w związku, z czym drugi rodzic przejmuje na siebie część jego roli. Wywiera to bardzo zróżnicowany wpływ na jej funkcjonowanie i trwałość rodzin.

Niewątpliwie pozytywnym skutkiem migracji jest poprawa warunków materialnych, możliwość zaspokojenia potrzeb ekonomicznych.

Do negatywnych konsekwencji zaliczyć należy możliwość rozbicia rodziny, osamotnienie jej członków i problemy wychowawcze z dziećmi. Techniczne osiągnięcia w zakresie środków komunikowania się nie są w stanie zastąpić osobistego, codziennego kontaktu. Transformacji ulega model migracji i sposób jej postrzegania i definiowania¹.

Ważnym determinantem jakości funkcjonowania rodziny są czynniki osobowościowe jej członków. Osobowość to zespół psychologicznych mechanizmów np. tożsamość, mentalność, potrzeby, postawy, inteligencja oraz uznawane wartości, które powodują, że człowiek jest zdolny do kierowania własnym życiem, a jego zachowania są zorganizowane i względnie stałe. Dlatego decydujący wpływ na kształtowanie się osobowości ma aktywność samej jednostki.

Z powołanej obserwacji przez pracowników socjalnych, wynika jednak, że często negatywne wzorce funkcjonowania rodziny przekazywane są z pokolenia na pokolenie. Przejawiają się one w zachowaniach o charakterze nieprzystosowania społecznego, nałogach, przestępczym stylu życia, braku respektowania norm moralnych i społecznych, braku odpowiedzialności, a także zaniedbywaniu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Chociaż obserwuje się wzrost świadomości psychologicznej to w wielu przypadkach destrukcyjne wzorce są tak silne, że jednostka pomimo wielokrotnych interwencji, wsparcia i organizacji pomocy psychologicznej nie zmienia swojego sposobu funkcjonowania. W takich przypadkach konieczne są działania redukujące szkody w rodzinie, w której członkowie prezentują destrukcyjne wzorce i wpływy.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białym Borze, wg. stanu na dzień 31.12.2014r.

W 2014r. z różnego rodzaju wsparcia z zakresu pomocy społecznej skorzystało 780 osób, co stanowi 14,60% ogółu mieszkańców Gminy. Pod opieką Ośrodka znajdowało się 452 rodziny, w tym 191 rodzin z dziećmi tj. 42,70% Strukturę rodzin objętych pomocą zawiera tab. 1.

¹ Daria Becker Pestka. Rodzina w obliczu migracji zarobkowej. Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych, Kwartalnik I (5)/2012

Tabela 1. Rodziny objęte pomocą z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie w 2014r.

	Liczba dzieci w rodzinie						
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci i więcej
Liczba rodzin	112	56	21	2	0	0	0

Źródło: opracowanie własne M-GOPS Biały Bór, na podstawie sprawozdania za okres I-XII 2014r.

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej było: bezrobocie (41,20%) i ubóstwo (40,50%), niepełnosprawność (17,60%) i długotrwała lub ciężka choroba (17,40%). Powody udzielania pomocy prezentuje tab. 2

Pomimo, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyka niewielkiego odsetka rodzin (9,00%) to traktowana jest przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy najsłabszej grupy jaką są dzieci.

Pracownicy socjalni z pedagogiem szkolnym, wspólnie podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci, uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych. Dzieci te otrzymują pomoc w formie dożywiania w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania.” W 2014r. z pośród 798 osób objętych Programem, 258 dzieci i młodzieży skorzystało z posiłku w placówkach oświatowych..

Uczniowie z rodzin o niskich dochodach otrzymują pomoc materialną o charakterze socjalnym, w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji. W minionym roku z tego świadczenia skorzystało 215 uczniów.

Oprócz świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej M-GOPS w Białym Borze realizuje zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (wypłata świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych). W 2014 r. 420 rodzin pobierało ogółem w/w świadczenia.

Tabela 2. Powód korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2014r.

Przyczyny udzielonych świadczeń	Liczba rodzin	% z liczby 780
Ubóstwo	316	40,50
Bezrobocie	321	41,20
Niepełnosprawność	137	17,60
Długotrwała lub ciężka choroba	136	17,40
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	70	9,00
Rodziny niepełne	60	
Rodziny wielodzietne	13	
Alkoholizm	27	3,50
Narkomania	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym:	49	6,30
wielodzietność	48	
Bezdomność	4	0,50

Opuszczenie zakładu karnego	4	0,50
Przemoc w rodzinie	0	0
Zdarzenia losowe	1	0,10

Źródło: opracowanie własne M-GOPS Biały Bór, na podstawie sprawozdania za okres I-XII 2014r.

Rodziny, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, wymagają specjalistycznego wsparcia w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców i budowaniu właściwych relacji wewnątrzrodzinnych. Do nich kierowana jest asystentura rodziny. Asystent rodziny współpracuje także z rodziną biologiczną, w której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, mając na celu powrót dzieci do domu rodzinnego.

Od czasu obowiązywania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w gminie prowadzona jest asystentura rodziny. Asystenta kierowano do rodzin wieloproblemowych, tzn. rodzin borykających się często z bezrobociem, ubóstwem, niezaradnością życiową, samotnym macierzyństwem, a także z uzależnieniem i przemocą domową.

Rodzina dysfunkcyjna przy współpracy pracowników socjalnych, asystentów rodziny, ma możliwość zapewnić dziecku właściwy rozwój oraz w znacznym stopniu daje szanse na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

Praca z rodzinami jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian.

W okresie od 2012r. do 31.12.2014r. wsparciem asystenta rodziny objęto ogółem 33 środowiska, usamodzielniało się 13 rodzin oraz 2 środowiska po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny ponownie zostały objęte asystenturą rodziny.

Współpracę rodzin z asystentem rodziny w poszczególnych latach przedstawia tab. 3

Tabela 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba rodzin objęta asystenturą rodziny,	27	25	20
w tym liczba nowych rodzin	27	5	1
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył współpracę	0	7	6
Liczba rodzin, które ponownie objęto asystenturą rodziny	0	0	2

Źródło: opracowanie własne M-GOPS Biały Bór, na podstawie sprawozdania za okres I-XII 2014r.

Objęcie rodziny wsparciem asystenta nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Na przełomie lat 2012 – 2014 na wniosek różnych instytucji (policji, szkoły, OPS) 16 razy występowano do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny. W tym okresie sąd wydał Postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej dla 5 rodzin. 2 przypadkach powodem umieszczenia było porzucenie dzieci przez rodziców, 2 nienależyte sprawowanie władzy rodzicielskiej – nadużycie alkoholu oraz w 1 sytuacji śmierć obojga

rodziców. Na wniosek OPS-u Sąd Rodzinny warunkowo zawiesił Postanowienie o odebraniu dzieci w 2 rodzinach – razem 10 dzieci. M-GOPS zobowiązał się do objęcia tych rodzin większym nadzorem pracowników socjalnych i zwiększeniem liczby godzin pracy asystenta rodziny. Działania sądu wobec rodzin prezentuje tab. 4.

Tabela 4. Działania sądu

	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba rodzin , do których wnioskowano do sądu o wgląd w sytuację rodziny,	5	8	3
w tym liczba dzieci	9	24	7
Liczba rodzin, w których sąd wydał postanowienie o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,	1	3	1
w tym liczba dzieci	1	5	1
Liczba rodzin, w których sąd warunkowo zawiesił postanowienie o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,	1	1	0
w tym liczba dzieci	3	7	0

Źródło: opracowanie własne M-GOPS Biały Bór, na podstawie sprawozdania za okres I-XII 2014r.

Ponadto sąd wydał Postanowienie o powrocie dziecka po 16 miesiącach pobytu w Wielofunkcyjnej Placówce Pomocy Rodzinie do domu rodzinnego. Na dzień 31.12.2014r. dzieci z terenu Gminy Biały Bór nie przebywają w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub prawa rodzicielskie zostały ograniczone, dziecko zostaje umieszczone poza rodziną biologiczną, w pieczy zastępczej tj. w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Od 2012r. w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z art.191 ust.8 i ust.9 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina jest zobowiązana do ponoszenia wydatków w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka,
- 50% w trzecim roku pobytu dziecka.

W okresie 2012 -2014 wydatki związane z pobytem 5 dzieci w pieczy zastępczej wynosiły 30. 290 zł. Czas pobytu każdego dziecka wahał się od 1 miesiąca do 14 miesięcy.

Na dzień 31.12.2014r. w rodzinach zastępczych spokrewnionych jest 2 dzieci, a w rodzinach zastępczych zawodowych przebywa 4 dzieci. Z uwagi na fakt umieszczenia tych dzieci w pieczy zastępczej przed 2012r. tj. przed obowiązywaniem Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina nie ponosi kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Każda rodzina, z co najmniej trojką dzieci w wieku do 18 lat (lub 25 w przypadku osób uczących się i pozostających pod opieką rodziców) bez względu na sytuację materialno-bytową może skorzystać z systemu zniżek dla rodzin wielodzietnych w ramach programu Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Do 31.12.2014r. Kartę otrzymało 18 rodzin, w sumie wydano 91 kart.

W Gminie Biały Bór na rzecz opieki nad rodziną i ich wspierania istotną rolę odgrywają:

- szkoły, które realizują programy z zakresu profilaktyki: uzależnienia od alkoholu, antynarkotykowej, HIV i AIDS, dopalacze, oraz prowadzą pedagogizację rodziców, mającą na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wszawicy, dbania o higienę osobistą,
- Organizacje pozarządowe, wspierające rodziny i rozwój ich dzieci,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej w Białym Borze.

Zasoby

Na terenie gminy Biały Bór w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną powinny włączyć się:

- Urząd Miejski w Białym Borze,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białym Borze,
- Placówki oświatowe:
 - Zespół Szkół Nr 1, w skład którego wchodzi: Przedszkole Miejskie, Szkoła Podstawowa Nr 1, Gimnazjum Nr 1, Filia Szkoły Podstawowej w Drzonowie, Filia Szkoły Podstawowej w Sępólnie Wielkim,
 - Zespół Szkół Nr 2, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa Nr 2, Gimnazjum Nr 2,
 - Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki ,
 - Zespół Szkół im. Oskara Lange,
- Posterunek Policji w Białym Borze,
- Straż Miejska w Białym Borze,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Białym Borze,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białym Borze,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku
- Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku,
- Sąd Rejonowy w Szczecinku
- Kuratorzy,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Białoborskie Centrum Kultury i Rekreacji,
- Organizacje pozarządowe,
- Sołtysi i rady sołeckie,
- Parafie.

IV. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny. Analizę SWOT w tym zakresie zawiera poniższa tab.5.

Tabela 5. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego (diagnoza), - ścisła współpraca instytucji działających na rzecz rodziny, - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje	- brak szybkiego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, terapeutyczna, psychologiczna, mediacja) - niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej,

pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, - zatrudnienie asystentów rodzin pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku, - doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie, - otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym, - dostępność usług opiekuńczych świadczonych rodzinom, - świetlice wiejskie,	- zjawisko marginalizacji społecznej (wykluczenie społeczne), - brak ofert/niewystarczająca oferta ze strony organizacji pozarządowych w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - mała aktywność rodzin do samoorganizacji (grupy wsparcia lub grupy samopomocowe) - brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców, - brak rodzin wspierających, - ograniczone środki finansowe na realizację programów pomocowych, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - brak wolontariatu, - niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodzin, - brak sieci ośrodków wsparcia dziennego,
SZANSE	ZAGROŻENIA
- łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pomoc prawna, terapeutyczna, pedagogiczna, psychologiczna, mediacja), - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, - wzrost świadomości dot. korzyści z podjęcia przez rodzinę współpracy w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej, - możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, - wzrost zaangażowania sektora pozarządowego w działania w zakresie pomocy społecznej, - tworzenie nowych form pracy z rodziną, w tym usług pedagoga środowiskowego, psychologa rodziny,	- wzrost kosztów utrzymania w rodzinach, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia ubóstwa”, - brak świadomości problemu oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, - brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo-wychowawcze, - zatracanie rodzinnych wartości. - niespójne przepisy prawa,

Założenia Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny jest kierowany do rodziny z terenu Gminy Biały Bór, w szczególności rodziny mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przedstawicieli instytucji, podmiotów, służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Przewidziana praca z rodziną oraz wszelkie formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację jej zasobów przy wzmocnieniu kompetencji i umiejętności.

Adresatami Programu na terenie gminy są:

- rodziny:
 - bezradne i niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zwłaszcza niepełne lub wielodzietne,
 - przeżywające kryzysy (m.in. z powodu niskiego statusu materialnego, występującej ciężkiej i/lub długotrwałej choroby lub niepełnosprawności członka rodziny),
 - zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska,
 - rodziny z problemem przemocy i/lub uzależnienia,
- dzieci i młodzież:
 - z rodzin dotkniętych lub zagrożonych kryzysem,
 - z rodzin dysfunkcyjnych,
 - przejawiająca trudności wychowawcze.

Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących.

I.p.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Miernik
1.	Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze	Przyczyny udzielania pomocy. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.
2.	Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze	Liczba rodzin wspartych pracą socjalną .

3.	Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba osób, które ukończyły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart.
4.	Podejmowanie działań profilaktycznych poprzez udział w kampaniach społecznych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, których celem jest wzmacnianie rodziny i jej roli w społeczeństwie.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, PCPR w Szczecinku.	Liczba kampanii. Liczba odbiorców/uczestników.
5.	Realizacja Programów Aktywizacji i Integracji Społecznej osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, PUP w Szczecinku.	Liczba programów. Liczba osób.
6.	Reintegracji rodzin, którym dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, poprzez pomoc w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Placówki oświatowe, PCPR w Szczecinku.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.
7.	Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, pomocy w postaci posiłków)	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze,	Liczba rodzin objętych pomocą.

2. Wspieranie rodzin przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze służące przywróceniu jej zdolności do prawidłowego wykonywania funkcji.

I.p.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Miernik
1.	Zapewnienie rodzinie wsparcia w formie asystenta rodziny/rodziny wspierającej.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze,	Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny/rodziny wspierającą. Liczba rodzin, które pozytywnie zakończyły współpracę.
2.	Organizowanie spotkań, warsztatów poszerzających wiedzę rodziców dot. opieki i wychowania dziecka (podniesienie kompetencji wychowawczych)	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Placówki oświatowe, PCPR w Szczecinku organizacje pozarządowe	Liczba spotkań, Liczba uczestników
3.	Pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu przez uczestnictwo dzieci w zajęciach oferowanych przez świetlice wiejskie, placówki oświatowe.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	Placówki oświatowe Świetlice wiejskie.	Liczba uczestników, Liczba placówek oświatowych
4.	Rozszerzenie dostępu do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, pedagogiczna)	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, Placówki oświatowe, PCPR w Szczecinku, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin/osób korzystających z poradnictwa, Liczba udzielonych porad, Liczba specjalistów.

3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie ich występowania.

I.p.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Miernik
1.	Zapewnienie dzieciom wypoczynku letniego, w tym organizowanie wolnego czasu.	01.07.2016r.- 31.08.2016r. 01.07.2017r.- 31.08.2017r. 01.01.2018r.- 31.08.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, Placówki oświatowe.	Liczba uczestników,
2.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w ramach programów i projektów.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	UM w Białym Borze, M-GOPS w Białym Borze, Placówki oświatowe.	Liczba programów/zajęć, Liczba osób biorących udział.
3.	Udzielanie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem stypendiów i zasiłków szkolnych.	01.01.2016r.- 30.06.2016r. 01.09.2016r.- 31.12.2016r. 01.01.2017r.- 30.06.2017r. 01.09.2017r.- 31.12.2017r. 01.01.2018r.- 30.06.2018r. 01.09.2018r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze,	Liczba osób, które otrzymało stypendium szkolne.
4.	Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.	01.01.2016r.- 31.12.2018r.	M-GOPS w Białym Borze, GKRPA, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Placówki oświatowe, policja, PCPR w Szczecinku, Sąd Rejonowy w Szczecinku	Liczba dzieci, która powróciła do rodziny biologicznej.

Źródła finansowania:

- budżet gminy,
- budżet państwa,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

Zakładane efekty realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Monitoring i ewaluacja programu

Program będzie koordynowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białym Borze. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Podsumowanie

Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Biały Bór oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego mierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca instytucji i podmiotów wspierających rodzinę i podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Biały Bór.

Przewodnicząca Rady

Wanda Król